

MGR WACŁAW WAWRZYŃIAK
ul. Raszyńska 58 m. 25
02-033 Warszawa
tel. 022 823 08 45
608 884 975

Rzecznawca MEN
w zakresie języka polskiego
z rekomendacji
Towarzystwa Literackiego
im. Adama Mickiewicza

O P I N I A J Ę Z Y K O W A

Tytuł podręcznika : **W Y B I E R A M F I Z Y K Ę. Zakres rozszerzony z fizyki dla szkół ponadgimnazjalnych. Część 3.**
Pod redakcją : Jadwigi Salach
Wydawca : ZamKor P. Sagnowski i Wspólnicy Kraków
Liczba stron : 346

Przeznaczenie podręcznika

Przedmiot nauczania : fizyka
Typ szkoły : szkoły ponadgimnazjalne
Etap edukacyjny : czwarty
Poziom nauczania : zakres rozszerzony; klasa wg szkolnego planu nauczania

Szczegółowa ocena poprawności językowej

W odniesieniu do § 3 ust. 3 pkt 1 lit. b rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 5 lutego 2004 r. /DzU nr 25, poz. 220/:

podręcznik jest przeznaczony do kształcenia w zakresie rozszerzonym, a zatem dla tych uczniów szkół ponadgimnazjalnych, którzy interesują się fizyką i tę lub pokrewną dziedzinę zamierzają studiować. Wysoki stopień złożoności omawianych kwestii przesądza o używaniu trudnego języka, raz po raz wspieranego matematyką. Trzeba jednak od razu powiedzieć, że mimo to podręcznik dobrze się czyta, ponieważ jest napisany staranną i ładną polszczyzną, a wykład biegnie przejrzysto i logicznie.

Zasób leksykalny książki zawiera bardzo wiele terminów specjalistycznych, znanych uczniom z nauki w niższych klasach lub objaśnianych w tekście, przeważnie za pomocą zdań utożsamiających. Obfitej terminologii towarzyszy posługiwanie się utartymi na gruncie fizyki frazeologizmami, co – razem wzięte – składa się na charakterystyczny profesjolekt. Użycie go jest konieczne i dlatego, że omawianych zjawisk inaczej opisać i wytłumaczyć się nie da, i dlatego, że uczniowie muszą go opanować przed rozpoczęciem studiów wyższych.

W składni przeważają konstrukcje złożone, głównie wielocłonowe, hipotaktyczne, co jest typowe dla prezentacyjno-wyjaśniającej funkcji tekstu.

Tak więc, z formalnego punktu widzenia, środki językowe zostały dobrane właściwie, ale na pozytywną ocenę języka, jakim podręcznik napisano, wpływa też – i to przede wszystkim – umiejętne posługiwanie się tymi środkami i precyzja oraz jasność wyводу, niekiedy także plastyczność bądź trafne odwołanie się do codziennego doświadczenia. Od czasu do czasu Autorzy zwracają się wprost do uczniów i w ten sposób odbierają wykładowi charakter bezosobowy.

Zatem ogólnie można stwierdzić, że język opiniowanego tu podręcznika zasługuje na wysoką ocenę, ponieważ, po pierwsze, jest ładną, literacką polszczyzną, w której formalne normy poprawności są przestrzegane na poziomie normy wysokiej, po drugie, dzięki zwięzłości, logiczności wykładu i jego sprawności stylistycznej jest – w granicach wyznaczanych trudnością tematyki – komunikatywny.

Te cechy pozwalają stwierdzić, że tekst "Wybieram fizykę" bardzo dobrze dopasowano do kompetencji językowych i możliwości percepcyjnych uczniów szkół ponadgimnazjalnych, którzy wybrali naukę fizyki w zakresie rozszerzonym. Przykładami tego dopasowania mogą być choćby partie na stronach: 93–100, 177–180 czy 304–308, ale właściwie równie dobrze inne fragmenty.

Pod rozważę przedstawiłbym tylko kwestię, czy nie byłoby wskazane podawanie wymowy obcych nazwisk. O angielskie mniejsza, bo prawie wszyscy uczą się tego języka, ale już z niemieckimi, a zwłaszcza francuskimi, jest gorzej.

W odniesieniu do § 3 ust. 3 pkt 6 powołanego rozporządzenia:

warstwa językowa opiniowanego podręcznika nie zawiera elementów naruszających przepisy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej bądź postanowienia ratyfikowanych przez Polskę konwencji międzynarodowych. Nie znalazłem też wypadków naruszania praw człowieka, a równy status płci jest zachowany przez używanie form drugiej osoby; przykłady na stronach: 69, 157, 293.

Wykaz błędów znajdujących się w podręczniku

Błędów językowych, stylistycznych i interpunkcyjnych w podręczniku nie ma i w ogóle widać staranność redakcyjnego opracowania tekstu. Zauważone podczas pierwszej lektury nieliczne niezręczności w zakresie szyku zdań oraz potknięcia interpunkcyjne i w przenoszeniu wyrazów zostały przez Wydawcę już usunięte, co stwierdziłem, sprawdzając poprawiony tekst.

Ogólna opinia o podręczniku

- 1/ Wad językowych nie ma.
- 2/ Zalety językowej warstwy podręcznika to: poprawność formalna, jasność i precyzja wykładu, a w ślad za tym komunikatywność.
- 3/ Wymienione zalety mogą być cechami wyróżniającymi tego podręcznika.

Konkluzja kwalifikacyjna: podręcznik może być dopuszczony do użytku szkolnego w nauczaniu fizyki w zakresie rozszerzonym na poziomie szkół ponadgimnazjalnych.

Data otrzymania podręcznika
do zaopiniowania: 5 czerwca 2007 r.

Data opracowania opinii:
26 czerwca 2007 r.

M. Namysł